

I N F O

V ZDA morajo distributerji prelagati premiere svojih filmov, ker uspešnice še iz lanskega leta nikakor nočejo zapustiti rkinematografov. V velikih težavah so zlasti »neodvisni«, ki jim že zmanjkuje denarja

* * *

Po tistem, ko se je izvedelo, da Pathé toži Travolto, se je izvedelo, da po drugi strani Roger Corman toži MGM/Pathé Communications, ker ne izpolnjuje svojih obveznosti v zvezi z distribucijo Cormanovih filmov na video-kasetah

* * *

Bruce Joel Rubin, ki je dobil Oscarja za scenarij filma *Duh*, pa ni dobil »še niti pare« od 4° izkupička, kolikor mu po pogodbi s Paramountom pripada, vendar upa, »da bodo pri Paramountu dobri do njega«; zvezi z izkušnjami iz preteklosti, ki jih imajo scenaristi glede prejemanja svojega deleža izkupička, je njegova stoično- previdenja izjava razumljiva

* * *

Verhoevenov *Popolni spomin* je premagal Costnerjev *Ples z volkovi* v boju za nagrado Golden Reel, v kategoriji »montaža zvoka«; *Lov na Rdeči oktober* je zmagal v kategoriji »montaža dialogov«, *Quigley Down Under* v kategoriji »montaža zvoka — tuji film« in Disneyev *The Rescuers Down Under* v kategoriji »montaža zvoka — animirani film«

* * *

Nagrade *Spirit 91*: najboljši film — *The Grifters*, najboljši debitantski film — *Metropolitan* (r. Whit Stillman), najboljši tuji film — *Sweetie* (Jane Campion), režija in scenarij — Charles Burnett (*To Sleep With Anger*), moška gl. vl. — Danny Glover (*To Sleep With Anger*), ženska gl. vl. — Anjelica Huston (*Metropolitan*), moška str. vl. — Bruce Davison (*Dolgoletno prijateljstvo*), ženska str. vl. — Sherly Lee Ralph (*To Sleep With Anger*), fotografija — Fred Elmer (*Wild at Heart*); posebni nagradi sta prejela Kevin Costner in koproducent Jim Wilson (*Ples z volkovi*)

* * *

Pri Waltu Disneyu so 15. marca pričeli delati risanko *Aladdin* (režija John Musker), 1. julija pa nameravajo začeti še z risanko *Beauty and the Beast* (r. Kirk Wise, Gary Trousdale), po Perraultovi pravljici

* * *

I N F O

CYRANO DE BERGERAC

režija: Jean-Paul Rappeneau
scenarij: Jean-Paul Rappeneau in Jean-Claude Carriere
fotografija: Pierre Lhomme
glasba: Jean-Claude Petit
igrajo: Gérard Depardieu, Anne Brochet, Vincent Pérez, Jacques Weber
proizvodnja: Hachette Premiere, Francija, 1990

V zadnjem času smo lahko videli v ljubljanskih kinematografih dve najnovejši pridobitvi v sklopu ekranizacij gledaliških tekstov: Shakespearovega *Henrika V.* Kennetha Branagha in *Cyrano de Bergeraca* Jeana-Paula Rappeneaua. Prvi Cyranojev triumf je bil 28. decembra 1997, ko je bila krstna uprizoritev heroične komedije v petih dejanjih Edmonda Rostanda. 1950 je Michael Cordon prvič prenesel dramski tekst na filmski trak, Jose Ferrer pa je za glavno vlogo v tem filmu dobil oskarja. Tri leta pred Rappeneaujem 1987 je Fred Schepisi naredil manj uspešno verzijo z naslovom *Roxanne*, v kateri igrajo Steve Martin, Daryl Hannah in Rick Rossovich. V najnovejši verziji Jeana-Paula Rappeneauja iz leta 1990 Cyranoja igra Gérard Depardieu, Roksano Anne Brochet in lepega Kristijana Vincent Pérez.

Od ranega obdobja kinematografije lahko potegnemo linijo transponiranja gledaliških dramskih tekstov na filmsko platno, ki se začne z dinozavrskim pojmom film d'art na začetku stoletja. Dinozavri so izumrli, toda problema 'gledališkosti filma' in 'filmčnosti gledališča' sta ostala. Radikalno stališče Roberta Bressona, da ni »združitve gledališča in filmske umetnosti brez uničenja obeh«, ne more pojasniti združevanja filmskega in gledališkega jezika.

Dejstvo je, da gledališka remekdela nosijo s sabo strahospoštovanje, ki ga je potrdil čas in se je neizbrisljivo vpisal v gledalčev spomin. V tej točki preži nevarnost pri adaptaciji dramskega dela, ker ima film-

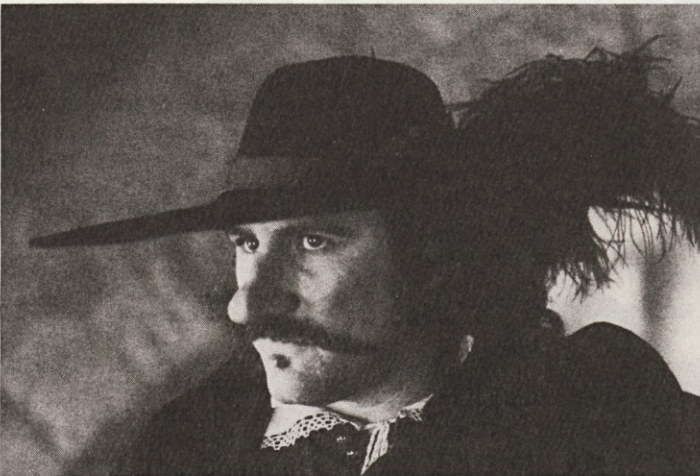
ski režiser le dve alternativni, ki mu jih je postavil že Bazin: ali je film preprosta fotografija dramskega teksta ali pa je dramski komad prilagojen »zahtevam filmske umetnosti«, toda takrat govorimo o novem delu. S tem je vernost dramski predlogi v absurdnem položaju — če je režiser zvest tekstu, zanika medij, s katerim nam ga posreduje; če pa uvaja elemente, specifične za filmsko umetnost, to ni več le transpiriranje teksta z odra na platno, ampak je tudi prenos iz enega dramaturškega sistema v drugi. Vsak režiser zato zgubi med svojo publiko puriste in gimnazijske profesorje.

Jean-Paul Rappeneau je med publiko spretno obdržal gimnazijske profesorje, ki sicer redkokdaj zaidejo v kinematografe, in se hkrati izognil obema skrajnostima. Uspešno je zakril gledališko poreklo Rostandovega teksta, ga zliil v film in ugodil publikii, ki zamenjuje filmičnost adaptacije na film z bogatostjo dekorja in gibanjem dejanja v naravnem ambientu. Filmska verzija mora biti 'bogatejša' od gledališke, ker »kompleks nižje vrednosti pred gledališčem in književno umetnostjo pretirano nadomešča s tehnično 'superiornostjo' svojih sredstev, ki jo zamenjuje z estetsko superiornostjo.« zaključuje Bazin. Uspeh Rappeneaujevega *Cyrano de Bergeraca* je v samem tekstu, preverjenem na gledalcu, ki pričakuje od ekranizacije spretno in bogato spektakularnost. Pod geslom Rappeneau lahko v Filmski enciklopediji beremo, da je režiser »nagnjen h komediji z elementi akcije,«

kar bi lahko veljalo tudi za njegov zadnji film.

Rostandov Cyrano ni le heroičen preostanek romantične dobe, ki mu gomazi v meču ob vsakem namigu, je tudi poln kompleksov, ki jih skuša prikriti z gromenjem in duhovitostjo. Z nemirnim duhom in mečem, ki ju zasleduje skoraj tako nemirna kamera, kot je Cyrano, si nakoplje številne sovražnike in sprevrča nase trpko usodo, 'v kateri ga ne prekaša nobeden in vendar zadnji siromak'. V popolnem romantičnem sožitju z žensko, preciozo, ga ovira podoba obraza, predvsem pa obseg njegovega nosu, zato vplete kot vmesni člen lepega Kristijana s pogodbo: »jaz bom tvoj duh, ti moja lepa slika«. Pogodba pa ne prinese sreče nikomur, kvečjemu pomiritev v zavetju gotskega samostana na koncu filma.

Pesništvo v Cyranoju de Bergeracu ni le osrednja točka fabulativnega zapleta, saj lahko lepi Kristijan osvoji Roksano le s pesniškim espritom, ampak je tudi izrazna značilnost teksta samega. Rappeneaujeva 'teatralizacija' vanj ne poseže, zato pa se usmeri na detajl — najbolj uspešno v skoraj dokumentarnem prizoru v gledališču na začetku filma, v katerem skoraj zavohamo smrad izpod lasulj. Vsekakor Rappeneauju ne moremo očitati prenos, lahko pa podvodimo v prevod dramske predloge za filmsko ekranizacijo.

MAJA BREZNIK